

עקרונות להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה

הצעה להחלטה

מחליטים,

לאשר את העקרונות להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה כדלקמן:

א) אזכרות

1. לנשיאי ישראל ולראשי ממשלותיה שהלכו לעולמם (להלן - האישים) תיערך אזכרה ממלכתית מרכזית ומשותפת בכל שנה ביום א' בניסן (או בכ"ט באדר) שהוא ראש השנה למלכים על-פי מקורותינו, בהתאם להחלטת ממשלה מס' 1386 (סט/38) מיום 1.3.1990. האירוע יתקיים במשכן נשיאי ישראל.
  2. בנוסף לאזכרה הממלכתית המרכזית המשותפת, כאמור בסעיף א(1) לעיל, תיערכנה מדי שנה אזכרות ממלכתיות לנשיא המדינה הראשון ולראש הממשלה הראשון.
  3. אחת לעשר שנים תיערך לכל אחד מן האישים אזכרה ממלכתית. על פי החלטת ממשלה מס' 3282 (סט/66) מיום 9.6.84 תיערך אזכרה ממלכתית גם ביום השנה הראשון.
  4. אזכרות נוספות לכל אחד מן האישים תיערכנה ביום השנה לפטירתו במסגרת משפחתית, בהשתתפות של רב וחזן צבאי.
- האחריות הכוללת לעריכת האזכרות הממלכתיות המפורטות בסעיפים א(1)-א(3) לעיל תוטל על מרכז ההסברה, מתקציב מרכז ההסברה.
- התקציבים לאזכרות השנתיות במסגרת המשפחתית, כאמור בסעיף א(4) לעיל יוקצו מתקציב פעולות ההנצחה, במשרד ראש הממשלה. התקציב יהיה אחיד לכל אירוע.

ב) תחזוקת חלקות קבר

להטיל על משרד הביטחון, היחידה להנצחת החייל, לתחזק באופן שוטף את חלקות הקבר של האישים, מתקציב משרד ראש הממשלה.

ג) אנדרטאות וקריאה על-שם

לא ליזום ולא להשתתף באופן ממלכתי בנושא זה ולהשאירו ליוזמת גופים וולונטריים, עמותות, אגודות ידידים והרשויות המקומיות.

ד) תוכניות הנצחה

בהתאם לסעיף 4 לחוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ו-1986 (להלן - החוק), המועצה להנצחת נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה (להלן -

המועצה) תציע לממשלה תוכנית הנצחה תקופתית אשר תכלול פעולות הנצחה שיוטלו על היחידה להנצחה במשרד ראש הממשלה (להלן – היחידה להנצחה) וגורמים נוספים, לפי העניין.

תוכנית ההנצחה תכלול, בין היתר, פעילות כמפורט להלן:

- (1) פעילויות הנצחה, כגון פרויקטים חינוכיים, כנסים, הרצאות, פיתוח אתר האינטרנט של המועצה ושדרוגו, קידום יוזמות חדשות, וכן מתן מענה לשינויים תרבותיים, טכנולוגיים וחינוכיים.
- מובהר כי אין בהחלטה זו כדי להטיל על היחידה להנצחה לעסוק במשימות שהוטלו על ארכיון המדינה מכח החוק או מכח החלטת ממשלה מס' 1505 ו/או לגרוע מסמכותו או אחריותו של ארכיון המדינה ביחס למשימות אלו.
- כמו כן, מובהר, כי אין באמור לעיל כדי לגרוע מסמכותו של ארכיון המדינה לכלול התייחסות ישירה או עקיפה לפעילותם ההיסטורית והציבורית של האישים המונצחים במסגרת פעולות חינוכיות וציבוריות שיוזם הארכיון.
- (2) חלוקת פרס מטעם נשיא המדינה וכן פרס מטעם ראש הממשלה, באזכרה הממלכתית המשותפת המתקיימת מדי שנה בבית הנשיא, לחוקרים או לתלמידים על עבודות בתחומים הקשורים לפועלם של האישים המונצחים באותה שנה, בהתאם לנוהל פרס ראש הממשלה ונשיא המדינה להנצחת נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, שאושר על-ידי המועצה ביום 25.11.2009.
- (3) תמיכה בפעולות ההנצחה שיבצעו גופים ציבוריים, בהתאם לסעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 ולמבחנים לחלוקת כספי תמיכות של משרד ראש הממשלה למוסדות ציבור המנציחים את זכרם ופעלם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה שנקבעו לפיו.
- (4) פעילויות ההנצחה להנחלת מורשתם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה בקרב קהלים רבים ומגוונים: תלמידים, בני נוער, חיילים, אזרחים ותיקים, עולים חדשים, בני נוער מהתפוצות ועוד.

(ה) ארכיונים ופרסום כתבים ונאומים של האישים

להטיל על גזו המדינה לבצע את הפעולות המנויות בסעיף 5 בחוק להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה.

שמירת החומר התיעודי והמסמכים של האישים מתקופת כהונתם תהיה בהתאם לחוק ובהתאם להחלטות הממשלה בנושא זה. המשפחה והמקורבים יהיו רשאים להפקיד בגנזך המדינה חומר ארכיוני נוסף.

להטיל על גזו המדינה לפרסם, להנצחתו של כל אחד מן האישים שהלכו לעולמם, מבחר של דברים, נאומים, כתבים ומסמכים שהיו קשורים בפעולתה של האישיות, לכל אורך חייה.

הפרסומים יהיו במתכונת שתבטיח מינימום אחיד.

ליד גזו המדינה תפעל ועדת העריכה הנזכרת בסעיף ג' לעיל אשר תפקח על פרסום החומר.

לגנוץ המדינה יוקצה תקציב מיוחד למימוש המלצה זו.

אין בהמלצה זו למנוע פעולות פרסום או הוצאת כתבים שייעשו על-ידי גופים וולונטריים כל עוד הדבר נעשה במסגרת החוק.

דיוקנאות על-גבי שטרי כסף (ז)

להמליץ בפני בנק ישראל כי דיוקנותיהם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה שהלכו לעולמם יונצחו על-גבי שטרי כסף של מדינת ישראל. (הוצאת שטר כסף עם דיוקן של נשיא או ראש ממשלה שהלכו לעולמם תיעשה בהזדמנות הראשונה שבה יתאפשר הדבר מבחינת ההליכים הכרוכים בהוצאת שטרי כסף למחזור).

דיוקנאות על-גבי בולים (ז)

1) דיוקנותיהם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה שהלכו לעולמם יונצחו על-גבי בולים של מדינת ישראל. (הוצאת בול נושא דיוקן תיעשה בהזדמנות הראשונה שבה יתאפשר הדבר מבחינת ההליכים הקשורים באישור הוצאת בולים תוך שמירה על זיקה עם מועד הקשור באישיות אשר דיוקנה יופיע על-גבי הבול).

2) להמליץ בפני הקרן הקיימת לישראל כי דיוקנותיהם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה שהלכו לעולמם יונצחו על-גבי בולים המונפקים על-ידי הקרן הקיימת לישראל.

דיוקנאות על-גבי מדליות ומטבעות (ח)

להמליץ בפני החברה הממשלתית למטבעות ולמדליות להנפיק מטבעות ומדליות עם דיוקנותיהם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה. מוצע כי עיתוי ההנפקות יהיה בזיקה למועד הקשור עם האישיות שאת דיוקנה מנציחים.

ט) המועצה תפעל בהתאם לנוהל דיוניה, כפי שגובש ואושר על-ידה.

י) להמליץ בפני משרד החינוך לקיים פעילויות חינוכיות במסגרת בתי הספר, ללמידת פועלם ומורשתם של מנהיגי המדינה, זאת כמפעל הנצחה לזכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה.

יא) להמליץ בפני ועדת השרים לענייני סמלים וטקסים לאשר כי באזכרות הממלכתיות יונח זר בשם המועצה.

החלטה זו מבטלת את החלטת הממשלה מס. 1505 מיום 27.11.1988.

דברי הסבר

תחום הנצחת ראשי המדינה מוסדר בחוק להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ו-1986 (להלן – החוק), שעניינו הנצחת זכרם של כל מי שכיהן כנשיא המדינה או כראש הממשלה, ובאמצעות מספר תאגידי הנצחה אשר הוקמו מכוח חוקים פרטניים, ואשר מנציחים את האישיות נשוא החוק שמכותו הם הוקמו.

בהחלטת הממשלה מס' 1505 מיום 28.11.1988 (להלן – החלטה מס' 1505) נקבעו מספר עקרונות בסיסיים להנצחת אישים שהלכו לעולמם. בדוח מבקר המדינה בנושא הנצחת נשיאים וראשי ממשלות (להלן – דוח המבקר) הועלתה ביקורת המתייחסת להחלטת ממשלה מס' 1505, לפיה ראוי שהמועצה להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה (להלן – המועצה) תפעל, באישור הממשלה, לעדכון עקרונות ההנצחה המפורטים בהחלטה מס' 1505, ותתאים אותם לשינויים התרבותיים והטכנולוגיים שחלו במרוצת השנים.

לאור האמור לעיל, ובעקבות עבודת מטה של הגורמים המקצועיים במשרד ראש הממשלה, מרכז ההסברה וארכיון המדינה, החליטה המועצה ביום 30.5.2013 (ראה פרוטוקול מצ"ב) להציע לממשלה לשנות את החלטה מס' 1505 על מנת שניתן יהיה לגבש מדיניות הנצחה עדכנית, המותאמת לשינויים התרבותיים, הטכנולוגיים והחינוכיים שחלו במרוצת השנים. החלטה זו של המועצה מוגשת עתה לאישור הממשלה.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי.

תקציב

לא רלוונטי.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין השפעה על מצבת כח האדם.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

ההצעה הועברה ביום 17 ביולי 2013 לתגובת משרד החינוך ומשרד הביטחון, וטרם התקבלה תגובתם.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מספר 1505 מיום 27.11.1988.

החלטה מספר 3282 מיום 9.6.1984.

החלטה מספר 1386 מיום 1.3.1990.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

סיווגים

סיווג ראשי: 09 שינוי

סיווג משני:

תחום פעולה עיקרי: 08 תרבות, סמלים וטקסים.

מוגש על ידי ראש הממשלה

י"א באב התשע"ג
18 ביולי 2013

היועצת המשפטית

ירושלים, י' באב התשע"ג

17 ביולי 2013

מזהה מלי: 339571D

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה:

עדכון עקרונות להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

הנצחת נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה מוסדרת בחוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ו-1986 וכן בחוקי הנצחה פרטניים, אשר מכוחם הוקמו תאגידי הנצחה שונים.

בהחלטת ממשלה מס' 1505 מיום 28.11.1988 (להלן – החלטה מס' 1505) נקבעו מספר עקרונות להנצחת נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה שהלכו לעולמם. בדוח מבקר המדינה בנושא הנצחת נשיאים וראשי ממשלות¹ (להלן – דוח המבקר) הועלתה ביקורת המתייחסת להחלטת ממשלה מס' 1505, שלפיה ראוי שהמועצה להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה (להלן – המועצה) תפעל, באישור הממשלה, לעדכון עקרונות ההנצחה המפורטים בהחלטה מס' 1505, ותתאים אותם לשינויים התרבותיים והטכנולוגיים שחלו במרוצת השנים.

בהתאם לזאת, ובעקבות עבודת מטה של הגורמים המקצועיים במשרד ראש הממשלה, במרכז ההסברה ובארכיון המדינה, החליטה המועצה ביום 30.5.2013 להציע לממשלה לעדכן את עקרונות ההנצחה. בהצעת ההחלטה המובאת עתה לאישור הממשלה, המבטלת את החלטה מס' 1505, ניתן דגש על התאמת עקרונות ההנצחה לשינויים התרבותיים והטכנולוגיים, כאמור לעיל, וכן על כך שפעילות ההנצחה תופנה לקהל יעד רחב ומגוון.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

¹ דוח שנתי 63 לשנת 2012 ולחשבונות שנת הכספים 2011, מיום 8.5.2013.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם :

הצעת ההחלטה הועברה ביום 17.7.2013 ללשכות המשפטיות במשרד החינוך ובמשרד הביטחון וטרם התקבלה תגובתם.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה :

אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

בברכה,

אורלי פישמן אורן, עו"ד
ממונה (ייעוץ משפטי)

מ ש ר ד ר א ש ה מ מ ש ל ה

המועצה להנצחת זכרם ופועלם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה

ירושלים, כ"א סיון, תשע"ג

30 מאי, 2013

פרוטוקול ישיבת המועצה להנצחת נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה

מיום 30.5.2013

נוכחים: מר זלמן שובל; מר יוסף צ'חנובר; גב' גילה אלמגור; גב' נירה פרידמן; מר דוד קוליץ; מר רון לובש; פרופ' זאב צחור;

מוזמנים: גב' דרורית שטיינמץ, ראש אגף תקציבים ופרויקטים; מר ראובן פינסקי, ר' אגף מורשת; עו"ד איל ברנע, הלשכה המשפטית; גב' טלי טוכבנד, יחידת ההנצחה; גב' מיטל יונה גרשון, יחידת ההנצחה; גב' אופירה חפצדי, מרכזת ועדת תמיכות; אדר' אלי שוורצר, משרד הביטחון; אדר' סעדיה מנדל, אדר' ליאור לווינגר;

נעדרים: ד"ר יעקב לזוביק, גנז המדינה; מר יהורם גאון; עו"ד שלומית ברנע, יועמ"ש משרד ראש הממשלה;

מטרת הדיון:

1. הצגת תכניות העוסקות בעבודת המועצה:
  - א. הצגת תוכנית שיפוץ ושדרוג חלקת גדולי האומה;
  - ב. הצעה לבחינת מערך ההנצחה;
  - ג. אישור טיוטת ההצעה לתיקון החלטת ממשלה מס' 1505 מיום 27.11.1988;
  - ד. אישור ערב לזכרו של יצחק שמיר, שנה לפטירתו;
  - ה. אישור סופי לנוהל עבודת המועצה;

מהלך הדיון:

חברי המועצה מבקשים לדון בשני נושאים שלא הופיעו בסדר היום:

א. דו"ח מבקר המדינה

הועלתה בקשה כי תינתן לחברי המועצה אפשרות להגיב על הטענות והליקויים שהועלו בדו"ח מבקר המדינה בנושא הנצחת נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה.

מ ש ר ד ר א ש ה מ מ ש ל ה

המועצה להנצחת זכרם ופועלם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה

לחברי המועצה הוסבר, כי על פי הנחיות משרד מבקר המדינה, לא ניתן היה להעביר להתייחסותם את טיוטת הדו"ח ולקבל את תגובתם של חברי המועצה. עתה, משפורסם הדו"ח, אין מניעה להעביר את הדו"ח ואת תשובת המשרד לחברי המועצה.

סוכם: דו"ח מבקר המדינה והתייחסות המשרד יועברו לעיון חברי המועצה.

ב. פרויקטים חינוכיים בשיתוף פעולה עם משרד החינוך, מינהל חברה ונוער

הוער על ידי פרופ' זאב צחור, כי פרוטוקול ישיבה המועצה מיום 17.3.2013, שנשלח לחברי המועצה אינו מייצג נאמנה את החלטות המועצה:

1. חברי המועצה לא הסכימו שתהיה הפרדה בין בנים לבנות;
2. לקיים את הפעילות בעוד מס' מקומות (4-5 מקומות) בהם מתבצעת פעילות בנושא לימוד מנהיגות;

סוכם: פרוטוקול ישיבת המועצה מיום 17.3.2013 יתוקן בהתאם.

נושאים לדיון בסדר היום:

א. יצחק שמיר, שנה לפטירתו

במלאת שנה לפטירתו של יצחק שמיר, יתקיים טקס אזכרה ממלכתי בהר הרצל. מוצע לקיים בסמיכות לאזכרה הממלכתית, ערב לזכרו.

סוכם: לקיים ערב לזכרו של יצחק שמיר במרכז למורשת בגין.

ב. שדרוג חלקת גדולי האומה

בהתאם להחלטת ממשלה מיום 25.3.2012 לשיפוץ ושדרוג חלקת גדולי האומה והתאמתה למקום ביקור לקהל הרחב, ובהמשך לישיבת המועצה מיום 17.3.2013, הוזמנו לישיבת המועצה מתכנני הפרויקט; אדרי' אלי שוורצר, מנהל הפרויקט מטעם משרד הביטחון, אדרי' סעדיה מנדל ואדרי' ליאור לוינגר להצגת התכנית.

האדריכלים, הציגו בפני חברי המועצה מצגת ממנה ניתן ללמוד על המצב הקיים בחלקה והתכנון המוצע.

החלקה עוצבה בשנת 1951 ע"י האדריכל יוסף קלרין ומתוחזקת באופן שוטף ע"י משרד ראש הממשלה באמצעות אגף משפחות והנצחה, במשרד הביטחון.

בשלב הראשון של הפרויקט היה צורך להתייחס לתנאים הטופוגרפיים של האתר:

מ ש ר ד ר א ש ה מ מ ש ל ה

המועצה להנצחת זכרם ופועלם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה

- טופוגרפיה – שטח האתר קמור, באזכרות לא ניתן לראות את הטקס במלואו (דוברים, חלקת הקבר ועוד), ויש להפוך את שטח האתר לקעור. עקב אילוצים בתנאי השטח (האתר משופע ויש הפרשי גובה), תבנה מרפסת תצפית בסוף רחבת ההתכנסות (בסמוך לקבר הרצל) שתכיל כ-1000 איש, המרפסת תשקיף על אתר הקבורה במפלס 1. רחבת ההתכנסות נוספת תהיה במרכז האתר בסמוך לקברים.
- גישה לבעלי מוגבלויות – ניתן מענה לבעלי מוגבלויות על פי התקן. מתוכננים שבילים משני צידי המתחם. מרפסת התצפית אין גישה לבעלי מוגבלויות למפלס 1, ולכן יאלצו בעלי מוגבלויות אשר יבקרו במקום לחזור אחורה לכיוון הרחבה ולעלות על שביל הגישה הנמצא בצידי המתחם לכיוון אתר הקבורה.
- מפת בעלויות – לשם מימוש הפרויקט המוצע ומתן מענה לקבורה עתידית, נדרש להרחיב באופן משמעותי את שטח המתחם של חלקת גדולי אומה. בהתאם לכך, נעשה תיאום מלא מול ההסתדרות הציונית העולמית, אשר הבעלות על הקרקע הינה שלה, ונציג מטעמה משתתף באופן מלא ופעיל בצוות ההיגוי של הפרויקט.
- עצים – בתכנית קיימת התייחסות ומתן מענה לעצים במתחם. מתבצע סקר למיפוי העצים ומתבצעת עבודה של המתכננים מול אגרונום, על מנת לבדוק איזה עצים ניתן להעתיק, איזה לכרות ואיזה לשמר. כל זאת נעשה בתיאום ושיתוף פעולה עם עיריית ירושלים.
- התוכנית המוצעת הינה בראיה לטווח ארוך ותאפשר מתן מענה לקבורה עתידית בראיה כוללת של כ- 50 שנה קדימה.

מר דוד קוליץ הביע את הסתייגותו לתכנית הואיל ואין גישה לבעלי מוגבלויות ממרפסת התצפית למפלס 1, אתר הקבורה. לדעתו, יש לעשות מאמץ ולהתאים את התוכנית האדריכלית, כך שלבעלי מוגבלויות תתאפשר גישה ממרפסת התצפית לאתר הקבורה באופן ישיר.

ג. הצעה לבחינת מערך ההנצחה

חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ו-1986, מתווה את הדרך להנצחת ראשי מדינה. החלטת הממשלה מס' 1505 משנת 1988, קובעת את עקרונות הנצחת זכרם של ראשי המדינה. מאז, במשך 25 השנים שעברו, חלו שינויים תרבותיים, טכנולוגיים וחינוכיים שלא באים לידי ביטוי בעקרונות ההנצחה שנקבעו בעבר.

משרד ראש הממשלה באמצעות היחידה להנצחה באגף תקציבים ופרויקטים והאגף למורשת, מבקש לגבש תוכנית הנצחה עדכנית. מוצע לבצע בחינה מקיפה למערך ההנצחה, בראיה אסטרטגית ארוכת טווח.

מ ש ר ד ר א ש ה מ מ ש ל ה

המועצה להנצחת זכרם ופועלם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה

מר פינסקי מתייחס לסוגיות בתחום ההנצחה ומעלה את הצורך בראיה כוללת והבניית התחום, תקציבית, ארגונית ואסטרטגית.

הגדרת חזון, יעדים ומטרות להנצחת נשיאים וראשי ממשלה.

יצירת שיטת פעולה קוהרנטית המשלבת בין כל הגופים הקיימים בכלל והגופים הכפופים למשרד ראש הממשלה בפרט.

בשלב הראשון – יש לחדש את עקרונות ההנצחה על מנת לאפשר את פעילות ההנצחה לשנת 2013.

בשלב השני – לגבש תוכנית תוך בחינת הנושאים:

1. הגדרת הנצחה ומטרותיה
2. העברת גופים חיצוניים לאחריות משרד ראש הממשלה
3. שיפור השוויוניות בהנצחה;
4. יצירת מתווה אסטרטגי וארגוני אחיד שיחול על כול הגופים;
5. בחינת מסגרות התקציב הנדרשות ליישום התכנית;
6. בחינת מודלים להנצחה הקיימים בעולם;

כמו-כן, מוצע להיוועץ **בצוותי מומחים** מתחום האקדמיה, משרד החינוך, התרבות, המועצה לשימור אתרים, רשות הטבע והגנים, ונציגים של גנזך המדינה, ההסתדרות הציונית העולמית, קק"ל ועוד. יש להקים **צוות ניהול** לפרויקט, שיכלול את צוות אגף תקציבים ופרויקטים, צוות אגף מורשת, נציגי התאגידים (רבין, בגין, בן גוריון, בן צבי ושזר), לשכה משפטית ולשכת ראש הממשלה.

הצוותים יגדירו:

- מטרות וקהל יעד
- יעדים כלליים ושנתיים
- המלצות ארגוניות
- תכניות עבודה רב שנתיות ושנתיות
- עקרונות פעולה חדשים

בנושא החלת השוויוניות, דרכי ההנצחה דומים מאוד בעולם אך אופן ההנצחה והיקפה שונים ממדינה למדינה. חוסר השוויוניות רווח גם בעולם מאחר ויש אישים שהטביעו חותמם יותר מאחרים, וניתן לראות זאת באופן והיקף הנצחתם. כמו כן, יש מעורבות פוליטית ותהליכים היסטוריים המשפיעים גם הם על אופן והיקף ההנצחה.

תגובת חברי המועצה לנושא תכנית ההנצחה:

מ ש ר ד ר א ש ה מ מ ש ל ה

המועצה להנצחת זכרם ופועלם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה

פרופ' זאב צחור סבור כי הבניית הזיכרון היא לעולם מעשה פוליטי כמו גם הבניית השכחה. מתפקידי המועצה להיות מודעת לכך כי הבולטות והדלות הינן עניין פוליטי. לפיכך, על המועצה לחתור ליסוד השווה ולהציע פלטפורמה שווה לכל אחד מן המנהיגים. עם זאת, יש לתת להיסטוריה ולתודעה הציבורית לעשות את שלה.

מר דוד קוליץ חולק באופן יסודי על נקודת המוצא שיש להשוות ולפתח ראייה כוללת תקציבית, ארגונית ואסטרטגית שכולם יהיו שווים, מאחר ולא כולם שווים. יש לאפשר למפעלי ההצנחה לפעול על פי תפיסתם והבנתם את האישיות המונצחת, ואין צורך ביצירת שיטת פעולה קוהרנטית. יש להתכנס לחוק הקיים ולתקן את מה שדורש תיקון.

ביחס למתן תמיכות לארגונים העוסקים בהנצחה (נדון בישיבת המועצה מיום 17.3.2013), מציע מר קוליץ כי עמותה המנציחה אישיות המונצחת באמצעות תאגיד הנצחה שהוקם על פי חוק, לא תוכל להגיש בקשת תמיכה מהמדינה. כמו כן, אין לאפשר למספר עמותות להנציח את אותה אישיות על חשבון המדינה.

מר יוסף צ'חנובר בהתייחסותו לחוות הדעת של היועצת המשפטית לנושא התמיכות, סבור כי הנושא ראוי לדיון בנפרד בצורה רצינית.

גב' נירה פרידמן מציעה להקים תת ועדות, צוותים קטנים להשגת אפקטיביות, שידונו בנושאי הנצחה, תשתיות ועוד.

מר ראובן פינסקי מסכים עם הדברים שנאמרו על ידי חברי המועצה, יחד עם זאת מדגיש כי קיימת חשיבות רבה להבניית דרכי פעולה להנצחת נשיאים וראשי ממשלה בתכנית כוללת. לביצוע התכנית המוצעת לא נדרשת תוספת של כח אדם או משאבים כספיים נוספים, הבחינה תתבצע באמצעות צוות ניהול, שיכלול את צוות אגף תקציבים ופרויקטים, צוות אגף מורשת ונציגי התאגידים. בנוסף, מבהיר מר פינסקי כי מתפקיד המועצה על פי החוק, לנהל את הנצחת הנשיאים וראשי הממשלה, בראייה כוללת. זהו אינטרס של המועצה.

גב' דרורית שטיינמץ מבהירה כי פעילויות המועצה מתקיימות על פי עיקרון השוויוניות, ויש התייחסות אישית לכל 13 המנהיגים דוגמת פרויקט "ממנהיגי העבר לדור העתיד" הכולל תהליך למידה בבתי הספר והנצחת כל האישים ללא יוצא מן הכלל, כמו גם סדרת הרצאות הכוללת 13 הרצאות כמניין האישים, כאשר כל הרצאה מוקדשת לאישיות אחרת. ביחס לפעילות המוצעת, מטרת בחינת מערך ההנצחה היא לייעל את תהליכי העבודה, להתייעץ עם מומחים ולמנף את תחום ההנצחה ככל שניתן. המלצות הצוותים המקצועיים יוצגו בפני חברי המועצה לקבלת אישורם.

מר זלמן שובל מסכים עקרונית עם מר קוליץ, אך סבור כי בנושא ההנצחה יש להתפשר ולבחור בדרך הביניים, כך שכל 13 המנהיגים יונצחו בצורה שוויונית וממלכתית.

מר דוד קוליץ מבקש להעלות לסדר היום של ישיבת המועצה נושא לדיון בו יקבעו דרכי פעולה ביחס לפעילות הנצחה, אם בכלל, למנהיגים שסיימו תפקידם עם קלון.

ד. תיקון החלטת ממשלה מס' 1505

מ ש ר ד ר א ש ה מ מ ש ל ה

המועצה להנצחת זכרם ופועלם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה

החלטת הממשלה מס' 1505 משנת 1988, הקובעת את עקרונות ההנצחה, אינה עדכנית ואינה מאפשרת להוציא לפועל את החלטות המועצה ביחס לתכניות עבודה שנתיות. מטרת ההצעה לתיקון ההחלטה, היא לעדכן את עקרונות ההנצחה ולהתאימם לשינויים תרבותיים, טכנולוגיים וחינוכיים שלא באים לידי ביטוי בעקרונות ההנצחה שנקבעו בעבר, וכן, להסדיר את תחומי האחריות של כל אחת מהיחידות העוסקות בהנצחה.

סוגיות שעלו במהלך הדיון בנושא:

מר דוד קוליץ מציע כי בפתח דיוני המועצה יינתן דיווח על פעילויות הנצחה שנעשו באותה שנה על ראש ממשלה אחד ונשיא מדינה אחד.

ביחס לתיקון החלטת הממשלה, **מר קוליץ** מציע כי:

בסעיף 1 (א) 1. "לנשיאי ישראל ולראשי ממשלותיה שהלכו לעולמם תיערך אזכרה ממלכתית מרכזית ומשותפת בכל שנה ביום א' בניסן" יש להוסיף לאחר "אזכרה ממלכתית" את המילה **ייעודית**.

בסעיף 2 "תוכניות ההנצחה" במקום "המועצה תציע לממשלה תוכנית הנצחה תקופתית..." ייכתב - היחידה להנצחה במשרד ראש הממשלה, תציע לממשלה תוכנית הנצחה תקופתית... באישור המועצה.

הוחלט: לאשר הצעה לתיקון החלטת הממשלה מס' 1505

ה. נוהל דיוני המועצה

הנוהל תוקן לאחר ההערות של חברי המועצה והלשכה המשפטית ומובא לאישור המועצה.

הוחלט: לאשר את נוהל דיוני המועצה

ו. אתר האינטרנט של המועצה

בהתאם להחלטת המועצה מיום 17.3.2013, ביחס להעסקת יועצי תוכן לכתובת תכנים לאתר האינטרנט של המועצה, הועברו לחברי המועצה טיוטה ראשונית להגהתם.

התייחסות חברי המועצה:

מר דוד קוליץ חושב כי הטיטה הראשונית שהועברה לחברי המועצה כתובה ברמה נמוכה מאוד, האתר סטטי וחסר דמיון ויצירתיות. יש להיעזר באנשי מקצוע, כגון היסטוריונים ויועצי תוכן לכתובת התכנים לאתר.

מ ש ר ד ר א ש ה מ מ ש ל ה

המועצה להנצחת זכרם ופועלם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה

מר זאב צחור סבור כי התוכן מאכזב והבחירה בדגשים המאפיינים את מנהיגותם של שלושת האישים הראשונים תמוהה.

הובהר לחברי המועצה כי בהתאם להחלטת המועצה מיום 17.3.2013, אנו יוצאים להליך מכרזי לבחירת יועצי תוכן לטובת אתר האינטרנט, לפיכך, הטיטה הראשונית שהועברה לעיונם טרם נבדקה ע"י גורמים מקצועיים.

סיכום

1. להעביר את דו"ח מבקר המדינה והתייחסות המשרד לעיון חברי המועצה
2. לתקן פרוטוקול ישיבת המועצה מיום 17.3.2013 בהתאם להערותיו של פרופ' צחור
3. לאשר קיום ערב לזכרו של יצחק שמיר במרכז למורשת בגין
4. לאשר הצעה לתיקון החלטת הממשלה מס' 1505
5. לאשר את נוהל דיוני המועצה

רשמה: שרה לזר